

[Formanden.]

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring i lov om oprettelse af en landsskatteret og om tilsynet med skatteligningen m. v.

3) Første behandling af:

Forslag til lov om indskud på kapitalbindingskonti.

4) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring i lov om boligbyggeri.

5) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til folketingsbeslutning om en reform af ejendomsbeskatningen [af Poul Dam m. fl.].

6) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger til støtte for kommunernes planlægning samt til modvirkning af grundspekulation [af Poul Dam m. fl.].

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste anden næstformand til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 13⁴².

78. møde.

Tirsdag den 22. marts kl. 14.

Formanden: Medlem af folketinget H. C. Toft har meddelt mig, at han ønsker til økonomiministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren oplyse, hvilken sammensætning udvalget vedrørende statsinstitutioners og statsvirksomheders udflytning til provinsen har i dag, og tillige oplyse, hvornår man kan forvente en beretning om udvalgets arbejde?“
Spørgeren udbeder sig skriftligt svar.

Der er over for mig fremsat anmodning om, at det af Aksel Larsen m. fl. i oktober 1965 fremsatte lovforslag om oprettelse af det sociale boligbyggeris prioriteringsfond (boligfonden) henvises til behandling i det udvalg, som folketinget i fredags besluttede at nedsætte angående regeringsforslaget om ændring i loven om boligbyggeri. Det udvalg, som i november 1965 blev nedsat til behandling af førstnævnte lovforslag, må i så fald betragtes som bortfaldet.

Hvis ingen udtaler sig herimod, vil jeg betragte dette som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om Danmarks Statistik.

(Lovforslaget (nr. 148) findes i tillæg A. sp. 1873, fremsættelsen i tidenden sp. 3843).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erling Olsen: Når den tekniske udvikling gør samfundet mere indviklet, kræves der øget viden for at træffe de rigtige beslutninger; det gælder i politik, det gælder i erhvervslivet, og det gælder i alt, hvad vi til daglig foretager os. Men til denne øgede viden hører også en bedre talmæssig belysning af samfundsforhold, og derfor hilser jeg med glæde det fremsatte lovforslag.

[Erling Olsen.]

Det indeholder 4 væsentlige nydannelser. Den første er en administrativ omlægning af det centrale statistiske arbejde. Herved lovfæster man dels den uafhængighed, som det statistiske departement i praksis har haft i sit videnskabelige arbejde, og det kan kun vække glæde, dels laver man en helt ny styreform for det, der nu skal hedde Danmarks Statistik. Det er et resultat af administrationsudvalgets arbejde, men jeg savner både i bemærkningerne til lovforslaget og i ministerens fremsættelse en nærmere begrundelse for, hvorfor specielt den valgte administrative form, som i øvrigt ser rimelig ud, er hensigtsmæssig; men det er vel noget, der egner sig til drøftelse i et udvalg.

Det andet væsentlige træk i lovforslaget er den rationalisering, som gennemføres inden for statistikproduktionen. Ved at centralisere arbejdet og ved at koordinere det sikrer man, dels at man får en bedre udnyttelse af den statistik, der foreligger, dels at man kommer til at besvare borgerne mindre med spørgsmål, som kan besvares på grundlag af det materiale, der allerede er indsamlet. Hovedideen i denne del af lovforslaget er god; detaljerne må vi se på i udvalget.

Den tredje nydannelse er en udvidet betjening af erhvervslivet. Det er hensigten at stille departementets fagligt meget højt kvalificerede medarbejderstab samt en meget væsentlig del af departementets talmateriale til rådighed for folk og virksomheder, som måtte have behov derfor. Også denne idé er rigtig.

Det fjerde nye træk i dette lovforslag er en udvidelse af hjemmelen til at indkræve oplysninger. Her tænker jeg navnlig på lovforslagets § 12, som omhandler de oplysninger, der er nødvendige, hvis vi skal kunne føre en indkomstpøolitik her i landet. Vi mangler jo en virkelig god indkomststatistik; det er noget, det økonomiske råd har fremhævet flere gange, og noget, som der synes at være almindelig enighed om i pressen.

Nu er indkomstpøolitik mange forskellige ting; der findes mange forskellige typer indkomstpøolitik. Den enkleste type er den, hvor interessegrupperne efter at have fået

en nøje og grundig orientering om samfundets økonomi tilrettelægger deres indkomstkørav på en sådan måde, at de tager samfundskøkonomiske hensyn. Så findes der en række andre typer, noget, man kunne kalde mellemformer, og disse mellemformer rummer aftaler om, at visse organisationer holder igen på visse krav mod at få møydøelser, f. eks. i form af, at andre organisationer holder igen på andre krav. Alle disse aftaler og alle disse ordninger spænder fra noget meget løst, hvor man blot inddrager enkelte ting, til noget meget indgående, og her kommer man så ind i den sidste type indkomstpøolitik, som er politisk fastsættelse af indkomsterne, d. v. s. politisk fastsættelse af priser, lønninger og avancer.

Vi har altså tre hovedkategorier af indkomstpøolitik, den meget løse, hvor organisationerne blot tager samfundskøkonomiske hensyn, den meget faste, hvor der sker en direkte politisk fastsættelse af indkomsterne, og så har vi alle mellemformerne, som vi placerer i den anden kategori. Fælles for disse tre kategorier er, at man ikke kan foretage sig noget fornuftigt, uden at man har et godt statistisk grundlag at tage sit udgangspunkt i. Altså fælles for alle typer indkomstpøolitik er, at man skal have en indkomststatistik som den, der sigtes imod med bestemmelserne i § 12; men forskellig for de tre typer indkomstpøolitik er den enighed, den tilslutning, der kan skaffes til dem. Den første, den løse form, dette, at man bare tager samfundskøkonomiske hensyn, ja, den er vi praktisk taget alle sammen enige om at man skal have. Den sidste type, altså politisk fastsættelse af indkomster, er vi også næsten alle enige om at vi ikke skal have, og for hele mellemområdet er der meget kraftig uenighed om, hvad man skal.

Se, nu bevirker den omstændighed, at der er uenighed om, hvilken type indkomstpøolitik vi skal have, at visse blade har taget afstand fra § 12. Altså af skræk for at få en indkomstpøolitik, man ikke bryder sig om, søger man at hindre, at vi får skabt grundlaget for en indkomstpøolitik gennem denne lov. Jeg tror, det er meget vigtigt, at vi får vedtaget dette lovforslag, fordi uenigheden om, hvilken type indkomstpøolitik vi skal have, ikke må forhindre os i at tilvejebringe grundlaget for den type indkomstpøolitik, vi alle er enige om vi skal have.

Ib Thyregod: Det lovforslag, som her er til behandling, repræsenterer jo en nyordning, for så vidt angår det statistiske departement, som til gengæld hviler på en lov helt tilbage fra 1895 med en ganske lille ændring i 1913.

Det er ganske interessant at se på, hvad man beskæftigede sig med, da man i sin tid vedtog loven i 1895 og ændringen i 1913. I 1895 beskæftigede man sig bl. a. med, hvor mange embedsmænd der skulle være i det pågældende kontor, i 1913 beskæftigede man sig med det interessante spørgsmål, om kvinder skulle have adgang til at blive embedsmænd i det statistiske departement, og en stor debat udspandt sig om dette spørgsmål.

I mellemtiden har vi haft et lovforslag, som blev fremsat af daværende finansminister Kampmann, også vedrørende det statistiske departement; lovforslaget indeholdt en række bemyndigelser til departementet, men blev ikke gennemført i folketinget.

Også i det lovforslag, som vi her behandler, er der vidtgående bemyndigelser, og jeg mener, man her må sige, at der på visse områder er for vidtgående bemyndigelser; det skal jeg komme tilbage til. Men selve det principielle, dette at der skal være mulighed for en indkomststatistik, omfattende alle grupper i samfundet, kan vi inden for venstre i princippet være enige i. Det økonomiske råd har jo ved forskellige lejligheder ved de analyser, man har foretaget vedrørende indkomstudviklingen, peget på behovet for en bedre indkomststatistik, og i og for sig er behovet til stede, både for så vidt angår lønmodtagere, og for så vidt angår erhvervsdrivende. For lønmodtagernes vedkommende er forholdet jo det, at de statistiske oplysninger, som man modtager gennem Arbejdsgiverforeningen, kommer længe efter den periode, hvor de er indhentet. Også her må der være mulighed for på et tidligere tidspunkt, ved databehandling o. lign., at få disse oplysninger frem, således at de kan forelægges i den konkrete situation, bl. a. i en konkret overenskomstsituation, hvor man skal bedømme produktiviteten set i forhold til de krav, der stilles.

Det er rigtigt, at hvis der indføres en indkomstpolitik, skal man have disse aktuelle, konkrete oplysninger, for så vidt

angår lønmodtagerne, og for så vidt angår andre erhvervsgrupper. I øvrigt må der vel siges at være en nøje sammenhæng mellem lønmodtagernes indtægter og de øvrige grupper, idet forholdet jo er det, at lønmodtagerne repræsenterer ca. 70-80 pct. af befolkningen, og det er klart, at disses købekraft i høj grad påvirker indkomstmulighederne inden for de øvrige erhverv. Det gælder jo i hvert fald, hvor der er tale om fri konkurrence, således som det bl. a. er fastslået at det var tilfældet med handelen ved de undersøgelses, der er foretaget vedrørende butikshandelen.

Jeg kan da også nævne, at det ved tidligere lejligheder er konstateret, at der er nogenlunde parallelitet mellem de indkomststigninger, der er sket. Jeg kan i denne forbindelse pege på de udtalelser, som blev fremsat af forbundsformand Hans Rasmussen i 1963 under behandlingen af lovforslaget om forlængelse af kollektive overenskomster; de findes i Folketingstidende for 1962-63, sp. 3051-52. Han nævnte her, at arbejdslønningerne i perioden fra 1955 til 1962 var steget med 68 pct., og for så vidt angik de erhvervsdrivendes indtægter, lå stigningerne omkring en 70, 73, 76 pct. Det, man kan sige, er altså, at indkomststigningerne inden for denne periode er sket nogenlunde i niveau med hinanden, og det samme gælder også for tjenestemændenes vedkommende.

Derfor er der ikke tale om nogen interessemodsatning mellem de forskellige grupper i samfundet, når det drejer sig om at få konkrete og aktuelle oplysninger frem vedrørende disse spørgsmål. Det er på den anden side vigtigt, at det organ, som man her tænker på at oprette, bliver uafhængigt, således som vi har været inde på det bl. a. i pristalsdebatten her i efteråret. Det synes at fremgå af lovforslaget og også af bemærkningerne, at der er tilsigtet en sådan uafhængighed, men alligevel er der en paragraf — jeg tænker her på § 1, stk. 2 — hvorefter den nye institution Danmarks Statistik efter økonomiministerens bestemmelse skal forestå tilvejebringelse af statistiske oplysninger, som tyder på, at økonomiministeren her skal have indflydelse på denne institutions nærmere drift, og det spørgsmål må vi måske se nærmere på i et udvalg.

Det samme gælder bestemmelsen i § 2,

[Ib Thyregod.]

hvor der står, at institutionen skal ledes af en styrelse bestående af 6 medlemmer foruden rigsstatistikeren, og at disse medlemmer skal udpeges af økonomiministeren. For at sikre den nødvendige uafhængighed var det måske også her naturligt, at man i stedet lod denne styrelse udpege af folketinget, så man sikrer den uafhængighed, som vi fra vor side synes er ønskelig, og som vi også ved tidligere lejligheder har peget på.

Bortset fra dette vil jeg gerne pege på to bestemmelser af ret afgørende betydning i lovforslaget, nemlig § 8 og § 12. Disse indeholder bestemmelser vedrørende spørgsmålet om, hvilke oplysninger der fremover skal kunne tilvejebringes fra denne nye institution, og der nævnes her en række ting, som erhvervsvirksomhederne skal give oplysninger om; det er oplysninger, som man i vidt omfang vil finde i deres regnskaber til skattevæsenet, men det, som er tanken, er, at man uafhængigt af skattevæsenet og på et tidligere tidspunkt, end det ellers er muligt, bl. a. til brug for en indtægtsstatistik, skal kunne få disse oplysninger om indtægter, lønforhold, produktion, varekøb o. s. v.

Her mener jeg det må være nødvendigt nærmere at præcisere, hvad det er, man ønsker at få frem. Det siges i ministerens fremsættelse, at man her kun tænker sig, at man skal tage mindre grupper ud som et repræsentativt udsnit af disse erhvervsgrupper og se på disses forhold og her få disse oplysninger frem; men det står ikke i lovforslaget, og der står heller ikke i lovforslaget, hvor tit man kan komme og forlange disse oplysninger. Er det meningen, man over for virksomhederne f. eks. vil stille krav om, at der skal udarbejdes halvårsregnskab eller kvartalsregnskab el. lign., så vil det jo blive en meget vidtgående administration, der her bliver tale om for virksomhedernes vedkommende. Derfor mener jeg, at skal man gå ind for dette lovforslag, som vi altså i princippet kan, så må man nærmere konkretisere disse bestemmelser om, hvad det er for oplysninger, og hvorledes de skal fremskaffes, for at man ikke på samme måde som ved f. eks. ATP giver en betydelig administration for virksomhederne på et tidspunkt, hvor der er mangel på arbejdskraft. Man må samle sig

om det, som er nødvendigt for at skabe mulighederne for en bedre statistik til brug for overenskomstsituationer o. lign.

Jeg mener også, at man må overveje, om det er nødvendigt at oprette det udvalg, som er nævnt i § 5. Er det virkelig nødvendigt at oprette et samarbejdsudvalg mellem denne institution og andre offentlige myndigheder? Kan man ikke simpelt hen tale sammen om disse spørgsmål uden at oprette et sådant udvalg? Det er også et af de spørgsmål, som jeg mener man kan se nærmere på, når dette lovforslag skal i udvalg.

Endelig vil jeg også gerne nævne, at det spørgsmål naturligt melder sig, når man opretter en ny institution med nye og forøgede opgaver: hvilke økonomiske forandringer bliver der tale om, hvilken udvidelse af personale bliver der tale om, og hvorledes bliver situationen i det hele taget på dette område med hensyn til økonomien? Det er helt klart, at man her går ind for en centralisering, og det er måske også rigtigt at gøre det; men på den anden side må det vel være sådan, at hvis man anvender de moderne anlæg, dataanlæg o. lign., må der være mulighed for at spare arbejdskraft på områder, hvor man hidtil har brugt arbejdskraft; jeg mener, det må være naturligt, at man også undersøger disse spørgsmål nærmere, inden der tages endelig stilling til lovforslaget.

Hvis jeg skal resumere, vil jeg altså sige, at vi i princippet kan gå ind for, at der opbygges en ny uafhængig institution med det navn, som her angives, men at vi nærmere må se på de bemyndigelsesbestemmelser, som findes navnlig i §§ 8 og 12, inden vi tager endelig stilling til udformningen af det lovforslag, som her foreligger. Vi tilsiger vort partis velvillige medvirken til en udvalgsbehandling.

Haunstrup Clemmensen: Der bør naturligvis ikke være nogen som helst tvivl om, at der i det moderne samfund er et betydeligt behov for statistiske oplysninger. Dette behov findes både hos de offentlige myndigheder, hos erhvervslivet og hos organisationerne. På den baggrund er det naturligt, at man forsøger at modernisere og effektivisere indsamlingen af statistiske data, og der er derfor også fra det konservative folke-

[Haustrup Glømmensen.]

partis side fuld forståelse for, at den efterhånden ældede lovgivning på dette område tages op med henblik på en modernisering.

Der er næppe heller uenighed om, at det nuværende statistiske departement, sin dygtighed ufortalt, har en række opgaver, der ikke er løst i tilstrækkeligt omfang. Jeg tænker her først og fremmest på spørgsmålet om en indkomststatistik. Vi har vel lov til at sige, at den danske indkomststatistik for selvstændige erhvervsdrivende er en af de mest spinkle statistiske materiale-samlinger i de vesteuropæiske lande. Også vi finder det derfor naturligt og forståeligt, at man nu skrider til at forbedre grundlaget for opstillingen af en sådan indkomststatistik. Det er naturligvis ikke vor opfattelse, at man for en stor gruppe af medborgere, nemlig for lønmodtagerne, har mulighed for temmelig nøje at følge indkomstudviklingen, medens man savner tilsvarende muligheder for andre grupper af borgere. Vi er derfor i princippet enige i, at en sådan indkomststatistik skal kunne indsamles, og vi er naturligvis helt parat til i udvalget nærmere at overveje, om den udformning, ministeren har foreslået — først og fremmest i § 8 og § 12 — giver en god og rimelig ramme og den afbalancering, der er naturlig og nødvendig.

Dermed være naturligvis ikke sagt, at vi giver grønt lys for enhver fortolkning, ministeren vil anlægge i indkomstpolitisk henseende. Jeg er ganske enig med hr. Erling Olsen i, at når det drejer sig om at vise samfundshensyn fra de enkelte interessegruppers og interesseorganisationers side i indkomstpolitikken, er vi jo alle enige. Jeg noterede mig med glæde, at man også fra socialdemokratisk side var betænkelig ved alt for stærk politisk fastsættelse i indkomstpolitikken. Spørgsmålet er så, hvor derimellem der eventuelt kan blive enighed — jeg føler mig ikke helt overbevist om, at økonomiministeren og vi andre måske i enhver situation vil være enige; men vi er i hvert fald i princippet enige i, at vi skal have den indkomststatistik, vi hidtil har måttet savne.

Derudover synes jeg, det er et fremskridt, at der åbnes mulighed for, at den nye institution kan løse en række serviceopgaver for

erhvervslivet. Vi finder det naturligt og principielt rigtigt, at dette sker mod betaling; vi hilser da også med glæde, at man forsøger at udmønte samarbejdet mellem de erhverv og grupper, der skal afgive oplysninger, og Danmarks Statistik. Det er muligt, som hr. Ib Thyregod var inde på, at udvalgsformen vil være lidt stiv; men der kan ikke være tvivl om, at det må være nødvendigt også her at samarbejde og rationalisere, således at der ikke sker et unødigt spild af arbejdskraft med indsamling af en række oplysninger.

Der er dog et enkelt område, hvor vi er noget betænkelige. Det gælder det, der er foreslået i lovforslagets § 8, stk. 3, hvor der gives organisationer en temmelig stærk hjemmel til at kræve, at Danmarks Statistik kan indkræve oplysninger også hos erhvervsdrivende, der ikke er medlemmer af den pågældende organisation. Også dette spørgsmål vil vi gerne se nærmere på i et udvalg.

Med den interesse, det konservative folkeparti bestandig har vist for spørgsmålet om administrative reformer, siger det sig selv, at vi med glæde hilser initiativet til, at koordinering kan finde sted, så man sikrer, at nye statistiske opgaver ikke tages op af de enkelte ministerier og styrelser uden forudgående aftale med Danmarks Statistik, og således at man inden for en 3 års periode undersøger, om ikke en række af de statistiske kontorer og lignende, der findes i de enkelte styrelser, mere rationelt kunne henlægges til Danmarks Statistik. Vi hilser det naturligvis med særlig glæde, i jo større udstrækning man går over til anvendelse af elektronisk databehandling, og finder også, at man på dette område går betragtelige og gode skridt videre med henblik på en rationalisering.

Jeg er klar over, at ikke alle opgaver løses med dette lovforslags vedtagelse; men jeg vil dog gerne have lov til at påpege, at det ikke mindst for erhvervslivet, men naturligvis da også for statsmagten og organisationerne, betyder meget, at de relevante oplysninger kommer tilstrækkelig hurtigt frem.

Vi har selvfølgelig i dette land også interesse i økonomisk historieforskning, men når man betænker, at erhvervstællingen fra 1958 ikke var færdigbehandlet før 4-5 år senere,

[Hauustrup Glemmensen.]

må man have lov til at sige, at mange forhold i det dynamiske samfund kan være endda væsentligt ændret.

Jeg er klar over, at der kan være praktiske spørgsmål vedrørende indsamlingsarbejdet, men vil dog gerne henstille, at alle rette vedkommende i allerstørste udstrækning forsøger at få oplysningerne frem så hurtigt som overhovedet muligt. Det vil i høj grad bidrage til at nyttiggøre de pågældende oplysninger.

I øvrigt er det overordentlig prisværdigt, at ministeren i sit lovforslag forsøger ligesom at cementere Danmarks Statistiks uafhængighed. Man kan vel sige, at der måske er en vis psykologisk baggrund fra en enkelt debat i efterårets løb i denne sag, så ministeren vil være sikker på, at i hvert fald fremtidige ministre ikke giver for stærke direktiver til de statistiske organer. Vi kan i høj grad tilstræbe det samme. Vi synes, at det er naturligt, at den uafhængighed, der har været adskillige års tradition for, hermed bliver lovfæstet. Om den konstruktion, man har fundet frem til, så på alle områder er den mest effektive og hensigtsmæssige, må vi naturligvis også se på i et udvalg.

Jeg er ikke ligefrem vild af beundring for det initiativ, der er udfoldet med hensyn til at skabe den nye titel „rigsstatistiker“. Jeg kunne forstå, hvis det var et nationalistisk parti, der fremlagde et sådant forslag, men man må vel sige, at så længe der ikke ligefrem kommer forslag om en rigsøkonomiminister eller så, går det nok endda. Det er selvfølgelig også mindre væsentligt. Det afgørende er naturligvis, at man har mulighed for at sikre uafhængighed og saglig bærekraft for det administrationsråd, der skal have en meget stor del af ansvaret på disse områder. I den forbindelse virker det måske overraskende, at man ud over en bemærkning om, i hvilken lønklasse rigsstatistikerne skal placeres, ikke på forhånd har opstillet nogen særlige krav for den, der skal beklæde dette meget høje embede. Også dette kan vi vel imidlertid se på i udvalget. Jeg kan altså resumere med at understrege, at vi erkender, at der er et stort behov for en modernisering af denne lovgivning, at vi tilsiger støtte til at få opstillet et indkomststatistisk materiale, der

vil være af stor værdi, når indkomstpølitik skal føres, og at vi i øvrigt på dette som på andre områder hilser enhver bestræbelse for en rationalisering af statsadministrationen velkommen. Det er på høje tid, at et initiativ også her bliver taget.

Baunsgaard: Jeg vil gerne med det samme på det radikale venstres vegne sige, at vi hilser det initiativ, som regeringen her har taget til oprettelse af Danmarks Statistik, velkommen. Der har for os at se længe været behov for en modernisering både af lovgivningen og det statistiske arbejde i det hele taget.

Vi synes, at det lovgrundlag, der har foreligget for indhentning af statistiske oplysninger, hidtil dels har været for ringe, dels har været for spredt. Dernæst synes vi, at der er et klart konstateret behov både hos erhvervslivet og den offentlige administration i dens forskellige aspekter for en bedre, en mere udtømmende og i særlig grad mere aktuel statistik. Endelig har vi her i folketinget gang på gang i fællesskab med beklagelse konstateret et stærkt savn af en aktuel indkomststatistik. Der er således begrundelser nok for at kunne give tilslutning til det lovforslag, den højtærede økonomiminister her har fremsat, og det gør vi.

Nu vil det nok vise sig under behandlingen af dette lovforslag, som det sker tit og ofte, at mange, der har deltaget i beklagelserne over, at vi har haft så ringe statistisk grundlag, og som har deltaget i de udtalte ønsker om at få en forbedring heraf, måske vil se med betænkeligheder på de enkelte paragraffer i lovforslaget, der skal give hjemmel til at indhente en sådan oplysning; der er jo, som også ministeren i sin fremsættelsestale gør opmærksom på, klart tale om en væsentlig udvidelse af det lovmæssige grundlag for at kunne indhente oplysninger hos erhvervslivet.

For mig at se er der to ting, der taler for, at det nødvendigvis må være sådan. Hvis også erhvervslivet virkelig oprigtigt ønsker — og det er der jo mange udtalelser om at man gør — en forbedret erhvervsstatistik, anser jeg de bestemmelser, der er indeholdt i § 8, for stort set at være rigtigt udformet og nødvendige. Bedømmelsen af denne vidtgående bemyndigelse til at indhente oplys-

[Baunsgaard.]

ninger — om man ønsker den eller ikke — må altså være afhængig af, om man ønsker en forbedret erhvervsstatistik. Og på samme måde med § 12, hvor der også ganske klart foreligger en kraftig udvidelse af det lov-mæssige grundlag for at kunne indhente oplysninger om selvstændige erhvervsdrivendes indkomster. Igen må jeg sige, at når man skal bedømme, om dette er berettiget eller ej, må det afhænge af, om man ønsker en bedre indkomststatistik.

Det vil i realiteten ikke være muligt at tilslutte sig ønsket om en bedre indkomststatistik uden også — i hvert fald i princippet — at tilslutte sig den videre adgang til indhentning af oplysninger hos de selvstændige erhvervsdrivende, som ministeren her har foreslået, og jeg kan derfor sige, vi i princippet giver tilslutning til denne udvidelse.

Vi gør det så meget mere, som det jo er klart for alle, der interesserer sig for offentlige anliggender, at man her har et særdeles godt grundlag for at få en lønstatistik her i landet. Det har både fagforbundene og Dansk Arbejdsgiverforening og i et vist omfang også statistisk departement, men det har jo rigtignok haltet med de praktiske muligheder for at få en statistik over indkomsterne blandt de selvstændige næringsdrivende. Det er helt klart, at skal man have en tilfredsstillende statistik, der skal kunne hjælpe til en bedømmelse af indkomstudviklingen, må den omfatte alle grupper, og det er på denne baggrund let for det radikale venstre i princippet at give tilslutning til disse tilsyneladende ret vidtgående bemyndigelser til indhentelse af statistiske oplysninger.

På ét punkt ville jeg gerne gøre en enkelt kritisk bemærkning, og det er til lovforslagets bemærkninger ad § 2, hvor ministeren nævner, at rigsstatistikeren skal placeres i højeste lønningsklasse. Jeg vil med det samme sige, at jeg ikke har — føler det i hvert fald ikke selv — tilstrækkeligt grundlag for at bedømme, om denne stilling er af en sådan karakter, at den skal placeres i højeste lønningsklasse. Det er muligt, men jeg finder det principielt forkert, at man i en lov fastlægger, i hvilken lønningsklasse de i denne lov omhandlede embedsmænd skal indplacere. Det må være principielt rig-

tigt at henvise dette til bedømmelse i lønningsudvalget i forbindelse med normeringen af stillingerne, for selv om der her ganske klart er tale om oprettelse af en ny styrelse, vil der være behov for en vis sammenligning, som man ikke på forhånd tør regne med at vi vil være i stand til at foretage i et udvalg vedrørende dette lovforslag. Jeg vil advare imod, at man indfører det princip, at hver gang en ny lov omfattende et nyt styrelsesområde skal iværksættes, begynder man at indplacere lønningerne i selve lovgivningen. Det er principielt forkert, jeg vil advare imod det og henstiller allerede her til ministeren at overveje, om ikke det vil være rigtigt af principielle grunde at tage denne del af bemærkningerne ud, ikke fordi jeg har ønsket at tage stilling til, i hvilken lønningsklasse indplaceringen skal finde sted; det savner jeg som sagt det fornødne grundlag for at kunne gøre; men også allerede deraf vil man se, at jeg savner det fornødne grundlag for at give tilslutning til denne del af bemærkningerne, som jeg som sagt principielt finder forkert.

Skræppenborg-Nielsen: Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Poul Dam, i dag er sygemeldt, skal jeg blot på hans vegne udtale, at vi i det store og hele kan tiltræde det foreliggende lovforslag, hvis hele opbygning vi billiger, ligesom det glæder os, at den nye institution, der er foreslået, endelig får den uafhængighed, der har været krævet og ønsket så længe.

Men — og nu taler jeg altså ikke mere som ordfører, men for egen regning — det skal ingen hemmelighed være, at jeg er lidt betænkelig, for så vidt angår den udvidelse af opgaverne, som lovforslaget indebærer uden samtidig i nævneværdig grad at pege på en forenkling af det arbejde, den statistik m. v., som det nuværende og i forvejen ret store apparat, det statistiske departement, udfører. Der er vel næppe tvivl om, at vi tit og ofte savner en brugbar og tidsvarende og ikke mindst en ajourført statistik på en række meget vigtige områder — indkomststatistikken er jo allerede nævnt adskillige gange i dag — områder, som der naturligvis er gjort opmærksom på i det forslag til lov om Danmarks Statistik, som vi nu behandler. Men der er næppe heller

[Skræppenborg-Nielsen.]

tvivl om, at vi i øjeblikket centralt såvel som inden for de forskellige styrelser og direktorater m. v. slæber rundt med og stadig væk fordrer omfattende statistiske oplysninger om snart alt mellem himmel og jord, statistiske oplysninger, der i deres hellige enfold råber til himlen. Enhver, der blot kender lidt til regnskabsaflæggelse, ved, at det at afslutte et årsregnskab af blot nogenlunde størrelse ofte kan være et stort og brydsomt arbejde, når vel at mærke alt skal tages i betragtning. Men der er efter min mening noget galt, når det arbejde, der er forbundet hermed, i forhold til de statistiske oplysninger, der samtidig med regnskabet skal indsendes til en eller anden offentlig myndighed, rent arbejdsomt er eller kan være så omfattende, er så forskruede og så helt meningsløse, at selve det at få regnskabet gjort færdigt er en biting i forhold til det arbejde, der er forbundet med at fremskaffe de statistiske oplysninger.

Selv om statistiske forenklinger i de senere år faktisk — og naturligvis til min store glæde — allerede har fundet sted visse steder inden for den offentlige eller halv-offentlige administration, synes forholdet endnu stort set at være det, at har en eller anden myndighed blot én eneste gang forlangt udarbejdet en eller anden redegørelse af statistisk art, kan man roligt regne med, at den samme eller omtrent den samme redegørelse fortsat enten forlanges udarbejdet til dommedag, hvis en sådan engang kommer, eller, hvis man er heldig, afskaffes, ved at en eller anden departementschef eller kontorchef eller en anden forbarmer sig over tåbeligheden og stryger den på indberetningsskemaerne; men jeg skylder måske at tilføje, at der synes at være langt mellem sådanne departementschefer eller kontorchefer, eller hvem der nu træffer afgørelse i sådanne sager. Ligesom det gælder for så meget andet, gælder det for statistik, at det er mange ting, og helt givet er det, at hvis man ikke på rette sted med hård hånd skærer al forældet og overflødig

og tåbelig statistik væk, vil selv en Parkinson kunne undre sig over den knopskydning, der vil finde sted på det statistiske område. For kendsgerningen er jo den, at alt eller næsten alt, hvad der rører sig i samfundet, kan omdannes til statistik, til statistiske tabelværker, til prognoser og meget, meget andet, som kan være af meget stor værdi, men hvis værdi også kan være omtrent lig nul.

Af lovforslaget fremgår det, at Danmarks Statistik skal overtage det nuværende statistiske departements hidtidige funktioner. Jeg tror, det i betydelig grad vil være hensigtsmæssigt for det udvalg, der ned sættes lovforslaget vedrørende, virkelig at prøve på sagligt at gennemgå det nuværende statistiske departements funktioner m. v. med henblik på at få skåret alt det væk, der ud fra rimelige hensyn må væk, inden man begynder at tage nye statistiske opgaver op; sker det ikke, kan man allerede nu med sikkerhed sige, at det alt i alt vil blive en meget bekostelig affære, en affære, hvis værdi ofte vil komme til at stå i omvendt forhold til, hvad den egentlig koster.

Rimstad: Der er adskilligt, som man kan rose den højtærede økonomiminister for i dette lovforslag om Danmarks Statistik. Det samler og afrunder på et område, hvor det sammenstykkede og irrationelle har været fremherskende, så længe man kan huske tilbage. Det er ikke menneskene, det her har været galt med; statistisk departement har haft meget dygtige ledere og mange dygtige medarbejdere gennem årene. Der har blandt dem været folk, som med ildhu er gået op i deres opgaver, men deres beføjelser og deres bemyndigelser har ikke været systematisk i orden, og de har af den grund ofte være trængt op i situationer, hvor de ikke har kunnet finde gehør for en rimelig og saglig behandling af det talmateriale, som det har været deres arbejde at samle og behandle til klarlæggelse af problemerne.

Lovforslaget vil råde bod på disse gen-

[Rimstad.]

nem årene tilbagevendende vanskeligheder. Både organisation, bemyndigelse og opgaver er her klart defineret, og det gamle statistiske departement kan derfor genopstå som en anden fugl Fønix under det velklingende navn Danmarks Statistik og tage fat på det arbejde, som ingen herefter på usaglig vis kan blande sig i. Og så vidt er alting godt.

Men der findes nu engang ingen medalje uden bagside, og naturligvis har også dette af økonomiministeren udførte svendestykke sine skønhedspletter og fejl. Jeg nævner dem i rækkefølge, store og små mellem hinanden, og håber, at denne påvisning vil give anledning til overvejelser under det kommende udvalgsarbejde.

I vort parti synes vi, at ideen med en uafhængig styrelse er god, men vi finder, at styrelsesmedlemmernes funktionsperiode på 4 år er for kort. Inden for det tidsrum kan de enkelte medlemmer kun med vanskelighed nå at blive så fortrolige med det tunge stof, at de kan opnå at blive en passende modvægt til rigsstatistikeren og et ledigt samarbejdsorgan for denne. Har man ønsker herom — og det bør man have efter lovforslagets hensigt — må styrelsesmedlemmernes funktionsperiode forlænges til mindst 6 år eller snarere det dobbelte.

Jeg har ikke bemærkninger at gøre til bestemmelserne i lovforslagets §§ 3-7, der omhandler statistikens forhold til offentlige myndigheder, men jeg har derimod nogle indvendinger over for udformningen af de beføjelser, som man giver statistikken over for private virksomheder, foreninger og institutioner.

Når man kræver, at erhvervsdrivende skal afgive så detaljerede oplysninger som anført i § 8, oplysninger, der ikke mindst kan anvendes til skade for den pågældende af konkurrenter, må det efter min opfattelse være en naturlig ting, at der tilsikres den erhvervsdrivende fuld diskretion, hvad oplysningernes benyttelse angår. Man må ikke af oplysningernes brug kunne skaffe sig en viden om konkurrenters forhold, som man ellers ikke ville være i stand til at komme efter. Men et sådant diskretionstilsagn har jeg ikke fundet omtalt noget sted, hverken i lovforslaget, i bemærkningerne eller i fremsættelsen. Jeg har godt nok set, at den højtserede minister anfører, at der efter lov-

forslaget ikke skal indkræves flere oplysninger end dem, man allerede har adgang til at få i dag, men en ny lovgivning bør give anledning til, at man lovmæssigt sikrer erhvervslivet, at oplysninger ikke vil blive misbrugt.

Der er også et andet forhold i § 8, som jeg ønsker at henlede opmærksomheden på. I paragraffens stk. 2 er angivet en pligt for foreninger o. lign. til at afgive oplysninger om art, ejerforhold, personale, arbejds- og lønforhold, lønudgifter og investeringer. Dette krav kan efter min mening meget let komme til at krænke foreningsfriheden og er, synes det mig, utidigt posekiggeri, som f. eks. vore frimurerloger og vore politiske foreninger absolut ikke kan være tjent med at have lovfæstet.

Endelig har jeg nogle bemærkninger vedrørende lovforslagets § 12, som taler om tilvejebringelse af en indtægtsstatistik. Efter bestemmelserne her skal erhvervsdrivende til dette formål afgive oplysninger om omsætning, varekøb, omkostninger, avanceberegning, afskrivninger o. s. v. I dette billede har man på god socialistisk vis kun interesseret sig for de private erhvervsindtægter. I den situation, vi i dag er midt i, med voldsomme lønglidninger, der ikke mindst er fremkaldt af statens meget uhammede overbudspolitik på lønområdet, er en lønmodtagerindtægtsstatistik nok så vigtig til bevarelse af lønbalancen i vort samfund.

Det er jo en kendt sag, at de enkelte funktionærgrupper i dag i stor udstrækning selv gennem rundspørger fremstiller de indtægtsstatistikker, der trods deres kun tilnærmelsesvise pålidelighed alligevel lægges til grund for det lønpres, der i dag er karakteristisk for arbejdsmarkedet under den fulde beskæftigelse. En af Danmarks Statistik udarbejdet pålidelig indtægtsstatistik for alle lønmodtagergrupper ville her være til uvurderlig hjælp for samfundet, hvis industriproduktion i den kommende tid på grund af de formidable omkostningsstigninger vil få betydelige problemer at slås med, hvad konkurrenceevne angår. Her er virkelig én af inflationskilderne.

Med hensyn til den foreslåede bødestraf er jeg af den anskuelse, at en sådan egentlig straf kun kan være rimelig, hvor det drejer sig om afgivelse af urigtige oplysninger. Hvis det derimod drejer sig om undladelse

[Rimstad.]

af at afgive rettidige oplysninger, forekommer det mere rimeligt og hensigtsmæssigt til opnåelse af formålet at fastsætte en daglig bod.

Jeg kan i øvrigt tilsige den højtærede økonomiminister mit partis støtte til gennemførelsen af de principielle linjer i dette lovforslag. Det kan med rette betegnes som en modernisering af et område, som længe har trængt til koordination og systematik.

Niels Westerby: Jeg tror, mange medlemmer af det høje ting har været ude for, at det har været vanskeligt at tage stilling til en sag eller et lovforslag, simpelt hen fordi man ikke har haft den fornødne statistik. Den samme besværlighed tror jeg også har gjort sig gældende i mange erhvervsorganisationer og fagforeninger. Også i danske erhvervsvirksomheder har det været vanskeligt at kunne træffe dispositioner, fordi man ikke kendte de fornødne statistiske oplysninger.

Jeg anser det derfor for et stort fremskridt, at man gennemfører et lovforslag efter linjer som dem, der følges i økonomiministerens lovforslag. Det kan simpelt hen ikke gå, at de, der er ansvarlige, både når det drejer sig om den offentlige og om den private virksomhed, taler som den blinde om farverne, simpelt hen fordi man ikke har de fornødne statistiske oplysninger. Jeg vil derfor gerne anbefale lovforslaget til vedtagelse og til hurtig behandling. Jeg tror, det er nyttigt.

Specielt tror jeg, det er nyttigt, at vi får gennemført en fuldstændig og komplet indkomststatistik. Der svirrer så mange rygter i luften i dette land med hensyn til, hvilke indkomster de forskellige grupper har, og det er med til at skabe misundelse og misforståelse og til at gøre det svært at føre en ordentlig økonomisk politik.

Jeg har også med særlig tilfredshed mærket mig, at økonomiministeren i lovforslaget har sigtet imod at gøre statistisk departement, der nu bliver til Danmarks Statistik, til en uafhængig organisation. Det fremgik jo også klart af flere debatter i efteråret og af et spørgsmål, som jeg stillede til økonomiministeren, at jeg mente, det ville være rigtigt, at statistisk departement blev omdannet til en uafhængig institution.

Det er der taget hensyn til i lovforslaget. Økonomiministeren lovede dengang at ville arbejde med det, og jeg takker for veludført arbejde på det punkt.

Endelig synes jeg, det i det hele taget er vigtigt, at vi kan sikre, at vi får en statistik på alle andre områder, og det synes jeg lovforslaget sigter mod.

Det bliver nævnt, at på kortere sigt vil forslaget, hvis det ophøjes til lov, medføre forøgede udgifter, men at der på længere sigt vil blive tale om en besparelse. Det er ikke, fordi jeg på nogen måde derfor vil gå imod lovforslaget, men jeg synes, det ville være nyttigt, hvis økonomiministeren kunne give visse oplysninger om størrelsesordenen af de forøgede udgifter på kortere sigt.

Endelig går jeg ud fra, at det er en given sag, at der vil blive den diskretionspligt, som hr. Rimstad omtalte. Man må vel allerede være dækket af tjenestemandsløven i den forbindelse, men det vil jo være meget rart, hvis det blev præciseret.

Jeg vil altså gerne på linje med det ærede medlem hr. Baunsgaard anbefale, at dette lovforslag fremmes.

Økonomiministeren (Ivar Nørgaard): Jeg vil gerne takke for den overordentlig positive modtagelse, lovforslaget har fået her i salen. Der er jo himmelvid forskel på den modtagelse, lovforslaget har fået hos ordførerne for de konservative og venstre, og så den hetzkampagne, der har været ført mod det i dele af den konservative presse og i visse venstreblade. Der var faktisk næsten ingen af de gloser, der har været anvendt i den konservative presse og i venstrepressen, der fandt genklang i ordførertalerne. Den eneste, der brugte visse af skældsordene og endda i en langt mere urban form end bladene, var jo de uafhængiges ordfører, men han har jo heller ingen presse.

Jeg vil derefter gennemgå de enkelte, konkrete spørgsmål, der blev stillet, og forsøge at besvare dem.

Hr. Erling Olsen var inde på, at det måske kunne være lidt tvivlsomt at indføre den specielle administrative form, som styrelsen er. Han var inde på, at det kunne være tvivlsomt, om lige netop denne form var så hensigtsmæssig. Det er klart, at hvis man under udvalgsarbejdet kan forbedre

[Økonomiministeren.]

denne administrationsform, så den bliver mere hensigtsmæssig, vil jeg naturligvis hilse det med glæde, men det er min opfattelse, at det, at rigsstatistikeren har en kreds af personer omkring sig, gør, at det vil være betydelig nemmere for ham at administrere sin uafhængighed. Den ordning, man har haft indtil i dag, har skabt nogle problemer, det ved vi jo alle, idet der ikke har været nogen mulighed for, at den øverste leder af statistisk departement kunne få støtte ved sine afgørelser. Han har været i tvivl om, hvorvidt han så skulle henvende sig til ministeren eller til det udvalg, der eksisterede i forvejen, men med denne ordning har man sikret ham en støtte ved afgørelserne.

Hr. Ib Thyregod gav på venstres vegne i princippet tilslutning også til hjemmelsparagrafferne, men stillede spørgsmål om, hvorvidt hjemmelen ikke i visse henseender var for vidtgående. Det er min opfattelse — og den opfattelse er jeg kommet til efter en ret grundig gennemgang af formuleringen i §§ 8 og 12 — at det er nødvendigt med disse specificerede oplysninger af forskellig art, som konkret er nævnt i § 12, for at man kan få en tilstrækkelig dybtgående viden om indkomsterne og deres udvikling. Man er nemlig nødt til selv at kunne foretage bedømmelser af bevægelserne i nettoindtægterne og bruttoindtægterne; og for at kunne foretage denne bedømmelse må man kende de enkeltheder, som særlig er nævnt i § 12. Tages nogle af disse ud, vil man ikke have et tilstrækkeligt billede af indkomsternes størrelse og bevægelse, og det er jo det, vi ønsker. Vi ønsker at få en så tæt beskrivelse af indkomstudviklingen for de erhvervsdrivende som muligt.

Hr. Ib Thyregod var inde på, at § 5, hvorefter man nedsætter et udvalg, hvor ledelsen, styrelsen, skal have samarbejde med folk fra den øvrige del af administrationen, måske var overflødig. Der ligger bag § 5 den særlige motivering, at vi jo i øjeblikket har en del statistiske kontorer, institutioner under forskellige styrelser, og det er fremhævet i øvrige dele af lovforslaget og også i bemærkningerne og i fremsættelsen, at vi vil forsøge at forenkle og koordinere indsamlingen af statistisk materiale, bearbejdelsen af det og fortolkningen af det. Det

er, så vidt jeg kan se, mest hensigtsmæssigt, at man har et udvalg, der løbende følger mulighederne for en sådan koordinering, og har folk i det udvalg, der repræsenterer de styrelser, der har statistiske kontorer eller statistiske sekretariater i forvejen.

Der blev også spurgt, hvor tit indkomstatistikken skulle indhentes. For langt de fleste af oplysningernes vedkommende vil det, hvis man skal have et virkelig fuldgældigt billede af indkomstudviklingen, kun kunne lade sig gøre at spørge en gang om året, nemlig når oplysningerne til årsregnskabet, til driftsregnskabet og status, foreligger i de enkelte virksomheder. Det har jo ikke været vor hensigt at stille krav om, at virksomhederne skal lave særlige regnskaber, som de ikke laver i forvejen. Men bestemmelsen i § 12 om, at man også skal kunne spørge om avanceberegningen, tager sigte på, at man i givet fald kan spørge om ændringer i avancer og dermed få et indtryk af, hvorvidt der er sket en ændring i indkomstudviklingen, i avanceudviklingen, den totale avance, inden for regnskabsåret. Det er, så vidt vi kan se, den eneste måde, man vil have mulighed for at skønne over, om der sker ændringer fra det ene regnskabsår til det andet.

Det kan naturligvis kun blive en ret sporadisk og ret overfladisk viden, vi kan få om det, men dog noget mere viden, end hvis man slet ikke spurgte. Om det bliver af betydning for den førte indkomstpolitik, er en anden sag, og man kan jo også indstille sig på først at anvende den pågældende del af denne paragraf, når man har fået en mere klar fornemmelse af, hvilken form for indkomstpolitik det kan være rimeligt og fornuftigt at føre. Derimod er alle de øvrige dele af paragraffen helt klart nødvendige blot for overhovedet at have et sammenligningsgrundlag fra år til år mellem lønmodtagerindkomsterne og avancerne.

Også hr. Haunstrup Clemmensen var inde på bestemte, konkrete spørgsmål. Ud over dem, der blev rejst af hr. Ib Thyregod, var hr. Haunstrup Clemmensen inde på spørgsmålet om rigsstatistikeren og styrelsen, og hr. Haunstrup Clemmensen gav udtryk for en vis ironi over for begrebet rigsstatistiker, navnet rigsstatistiker. Jeg skal indrømme, at jeg heller ikke synes så forfærdelig godt om udtrykket, men vi skulle

[Økonomiministeren.]

gerne finde frem til et navn på styrelseschefen, der ikke er lig med lederens af et direktorat — det er jo en direktør — og ikke er lig med lederens af et departement, en departementschef. Derfor må man søge at finde frem til et tredje udtryk, og kan man i udvalget nå frem til et bedre udtryk end rigsstatistiker, skal jeg for mit vedkommende hilse det velkommen.

Jeg er helt parat til at se nærmere på udformningen af både § 8 og § 12, hvis man ønsker, at jeg kommer til stede i udvalget. Det er jo givet, at der ved forberedelsen af dette lovforslag er tænkt meget nøje over formuleringen og baggrunden for formuleringen, men skulle man kunne opnå de samme formål med en ændret formulering, er jeg naturligvis helt parat til det; blot er det jo vigtigt, som det også er fremhævet af alle ordførerne, at vi får en virkelig dybtgående og hurtig erhvervsstatistik, og at vi får en god basis for indkomststatistikken.

Jeg takker ordføreren for det radikale venstre, hr. Baunsgaard, for den overordentlig positive holdning også til indholdet i §§ 8 og 12. Hr. Baunsgaard var kritisk over for bemærkningerne til § 2, hvori man har givet udtryk for, at rigsstatistikeren bør placeres i højeste lønningsklasse. Jeg forstod, at hr. Baunsgaard mente, man burde overlade det til et andet udvalg end det, der bliver nedsat til at behandle dette lovforslag, nemlig til lønningsudvalget, at drøfte dette problem. Når oplysningen er taget med, er det for at præcisere den betydning, man ønsker at lægge i lederstillingen; ordet rigsstatistiker er jo ikke så almindeligt anvendt og giver dermed ikke umiddelbart udtryk for, på hvilket niveau han skal placeres, men når man siger, at han skal placeres i højeste lønningsklasse, har man præciseret, at der er tale om en betydningsfuld stilling.

Til hr. Skræppenborg-Nielsen skal jeg kun sige, at det er helt nødvendigt, at der bliver gennemført en forenkling af den statistiske institution og dens arbejdsform. Jeg har i fremsættelsen understreget, at når dette lovforslag bliver til lov, vil administrationen inden for denne styrelse sammen med administrationsudvalget gå hele arbejdet igennem og søge at gennemrationali-

sere, at gennemmekanisere og forenkle det samt sørge for at rydde sådanne statistiske opgaver væk, som ikke mere har nogen baggrund.

Til hr. Rimstad vil jeg sige, at det, at § 12 skulle være særlig socialistisk, for så vidt på udmærket måde er dementeret af alle de foregående ordførere, som alle erkender nødvendigheden af, at man får belyst de erhvervsdrivendes indtægter og avancer. Den nuværende indkomststatistik lider af den enorme skævhed — som er helt anderledes, end hr. Rimstad synes at give udtryk for — at man kun kender lønindtægterne i samfundet, medens man ved overordentlig lidt om avanceudviklingen. Når man lyttede til hr. Rimstad, kunne det lyde, som om det var de faglige organisationer og arbejderne selv, der lavede lønstatistikken. Sagen er den, at den lønstatistik, som de fleste af os arbejder med, bliver udarbejdet af Dansk Arbejdsgiverforening.

Til hr. Niels Westerby vil jeg gerne sige, at også jeg mener, det vil være fornuftigt og fordelagtigt med en hurtig vedtagelse af det foreliggende lovforslag. Hvis vi skal have mulighed for at sammenligne lønudviklingen og avanceudviklingen i 1967, skal vi allerede i løbet af dette efterår have forberedt indsamlingen af de statistiske oplysninger. Hvis man udsætter vedtagelsen af dette lovforslag til efter sommerferien, risikerer vi, at vi ikke får mulighed for at nå at lave f. eks. den meget vigtige indkomststatistik, som vi trænger til, og som vi alle er enige om at vi skal have.

Jeg vil gerne endnu en gang takke alle ordførerne for deres positive stilling til lovforslaget.

Ib Thyregod: Økonomiministeren var inde på den kritik af lovforslaget, der har været fremsat i visse venstreblade og visse konservative blade. Jeg vil gerne i denne anledning bemærke, at det nu engang er sådan, at de redaktører af venstreblade, som har skrevet om dette spørgsmål, skriver helt på eget ansvar, og folketingsgruppen tager også sit standpunkt på eget ansvar; jeg mener, det er helt rigtigt, at det er sådan.

Jeg vil gerne føje til, at jeg tror, ministeren kunne have undgået noget af den kritik,

[Ib Thyregod.]

som er blevet fremsat mod lovforslaget, hvis han på forhånd havde taget hensyn til de synspunkter, som jeg fremførte her for lidt siden, nemlig derved at man i højere grad havde præciseret, hvorledes bestemmelserne i §§ 8 og 12 skulle administreres.

Ministeren var inde på spørgsmålet for lidt siden i besvarelsen af mit indlæg, og han sagde, at der kun var tale om, at virksomhederne én gang om året skulle aflevere disse oplysninger. I og for sig kan bestemmelserne fortolkes sådan, at man flere gange om året af alle virksomheder kan forlange disse oplysninger fremlagt. Jeg forstår nu, at ministeren ikke mener, dette er nødvendigt eller praktisk. Det er klart, at dette er noget meget afgørende, og jeg mener, det må præciseres i selve loven, i hvilket omfang der består en pligt for virksomhederne til at give disse oplysninger.

Det havde måske også været rigtigt, om man i forvejen havde offentliggjort administrationsrådets betænkning vedrørende disse spørgsmål. Vi har i dag i avisen læst, at administrationsrådet nu er gået ind på et andet område, nemlig statsrevisionen og revisionen, og har fremsat et forslag vedrørende dette område. Efter hvad jeg har forstået, er administrationsrådets forslag om ændring af statistisk departement ikke helt identiske med det lovforslag, vi her behandler, og det havde måske været naturligt, om man havde haft administrationsrådets forslag og bemærkningerne hertil på et tidligt tidspunkt, så man kunne have taget stilling også på grundlag af administrationsrådets betragtninger og bemærkninger, inden sagen gik igennem regeringen og blev fremsat i lovforslags form. I så fald havde måske også lovforslaget fået en anden formulering end den nu foreliggende.

Det her fremførte ændrer i øvrigt ikke noget ved de synspunkter, jeg tidligere har gjort gældende. Principielt kan vi gå ind for de synspunkter, der er indeholdt i lovforslaget, men vi må stadig præcisere, at §§ 8 og 12 trænger til et korrektiv, trænger til en nærmere specificering af, hvilke opgaver der skal pålægges de forskellige virksomheder.

Erling Olsen: Mine bemærkninger om det administrative oplæg fra ministerens side sigtede ikke på, at det var uhen-

mæssigt, at man havde en styrelse til støtte for rigsstatistikerens; nej, de sigtede på, at økonomiministeren ikke, hverken i sine bemærkninger til lovforslaget eller i sin fremsættelse, har klargjort, hvorfor man netop vælger en styrelse af den karakter. Hvorfor netop 6 medlemmer, hvorfor netop folk med indsigt i samfunds- og erhvervsforhold, hvorfor ikke f. eks. repræsentanter for leverandører og brugere af statistikken? Der må forud for dette ligge en redegørelse fra administrationsrådet, der viser, hvorfor man vælger netop denne model, og det er den, vi gerne vil drøfte i udvalget.

Det andet, der kalder mig op, var, at hr. Skræppenborg-Nielsen var ledet ikke alene af et ønske om forenkling, som ministeren ville imødekomme, men også af synspunkter, der er den værste form for venstrepoujadisme, jeg endnu har hørt. Hr. Skræppenborg-Nielsen burde erindre sig, at de væsentligste fremskridt, man har opnået, dem har man opnået, fordi man har taget sig mere tid til, inden man handlede, at undersøge sagerne og trænge dybt ned i problemerne. Man har tilvejebragt det fornødne statistiske grundlag for sine handlinger. Det er på denne måde, man får fremskridtene, og ikke ved at buse på.

Rimstad: Jeg vil gerne rette en enkelt misforståelse hos økonomiministeren i de ord, han sagde til mig vedrørende § 12. Jeg talte om de indtægtsgrupper, som selv laver deres statistikker, og jeg nævnte udtrykkeligt, at det var funktionærgrupper og ikke arbejdere. Vi ved jo udmærket godt, at arbejderstatistikkerne laves af Arbejdsgiverforeningen; vi ved også, hvad vi skal vide om de statistikker, og vi kender deres nøjagtighed. Men de statistikker, som funktionærgrupperne selv lader udføre ved rundspørger, om deres unøjagtighed ved vi adskilligt; det var dem, jeg kritiserede, og det var dem, jeg efterlyste en erstatning for, udarbejdet af den kommende Danmarks Statistik.

Økonomiministeren (Ivar Nørgaard): Jeg kan ganske kort sige, at jeg tror ikke, vi kommer meget længere ved at gå i detaljer om § 8 eller § 12 her i salen; men jeg er som sagt parat til at drøfte disse spørgsmål videre i udvalget; ligeledes baggrunden for ad-

[Økonomiministeren.]

ministrationsrådets forslag om en styrelse på 6 medlemmer med den særlige vidensbaggrund, der er udformet i paragraffen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om oprettelse af en landsskatteret og om tilsynet med skatteligningen m. v.

(Lovforslaget (nr. 152) findes i tillæg A. sp. 1905, fremsættelsen i tidenden sp. 3912).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Peter Nielsen: Selve lovforslagets ordlyd kan jo ikke give anledning til mange bemærkninger, idet det hovedsagelig tilsigter rent praktiske ajourføringer og lovfæstelse af gængs praksis. Der skal fremtidig være 2 medlemmer mere i landsskatteretten; det er ikke noget nyt; den er udvidet, efterhånden som sagerne er blevet mere omfattende og der er kommet flere af dem, og da det jo særlig er de juridiske sager, der er steget i antal, er det klart, at det er med 2 jurister, man ønsker landsskatteretten udvidet. Også begrundet i, at arbejdets omfang er steget i landsskatteretten, er reglen om, at ekspeditionssekretærer og fuldmægtige skal kunne deltage i afgørelserne, mens det nu kun er formand, viceformænd og kontorchefer.

Ny er bestemmelsen om, at der kan afæskes tredjemand i en skattesag oplysninger. Det er også en rent praktisk foranstaltning i de tilfælde, hvor han kan være interesseret i, hvordan en afgørelse falder ud. Endvidere skal sager fremtidig også kun-

ne anlægges ved vestre landsret, noget, vi jyder kun kan være glade ved.

Den udvidede mulighed for landsskatteretten for at tage stilling til en ansættelse, der hviler på et skøn, synes jeg også er ganske fornuftig; den har vel til en vis grad allerede været brugt.

Det er gængs praksis, at $\frac{2}{3}$ af dem, der voterer i en sag, skal være lægmænd; det har man allerede brugt i lang tid, og at det lovfæstes, er kun godt.

I øvrigt er ændringerne jo hovedsagelig af teknisk karakter.

Det mest interessante er imidlertid det, der ikke står i forslaget, men som fremgår af fremsættelsen og af forslagets bemærkninger. Hr. Foged har jo her i tinget i sin tid ønsket en ændring af landsskatterettens form og arbejde. Den skulle vel især gå ud på at styrke det læge element over for landsskatterettens embedsmænd. Dette ønske resulterede i et udvalg, hvis betænkning nærmest gik i modsat retning. Denne betænkning er nu foreløbig lagt på hylden, og det er vel også nok bedst på nuværende tidspunkt. Vi står jo over for en skattereform, hvordan den så end bliver; den må dog sikkert medføre ændrede og forhåbentlig også skærpede ligningsformer og dermed vel også ændringer i landsskatterettens struktur; men at foretage disse nu ville vel være at lave et tag til et hus, inden man iøvrigt var klar over, hvordan huset skulle se ud, og hvad størrelse det skulle have. Det er jo naturligt, at vi nu snart får en mere effektiv ligning, men selvfølgelig også beholder denne beskyttelse mod vilkårligheder, som landsskatteretten yder skatteyderen.

En ændring af hele ligningssystemet må jo snart være påkrævet. Jeg kan alene nævne, at i dag behandler højt kvalificerede skatteeksperter, nemlig landsskatterettens embedsmænd, meget sekundære sager, mens ofte store skattesager finder deres endelige afgørelse i mere eller mindre skattekyndige forsamlinger. At fjerne de små sager fra landsskatteretten, og ikke give den lille klager adgang til anke må jo nok være mere end betænkeligt, men en skattereform med større standardfradrag vil simpelt hen overflødiggøre sådanne sager. Og den sagkundskab, vi har inden for skatteligningen, kunne